

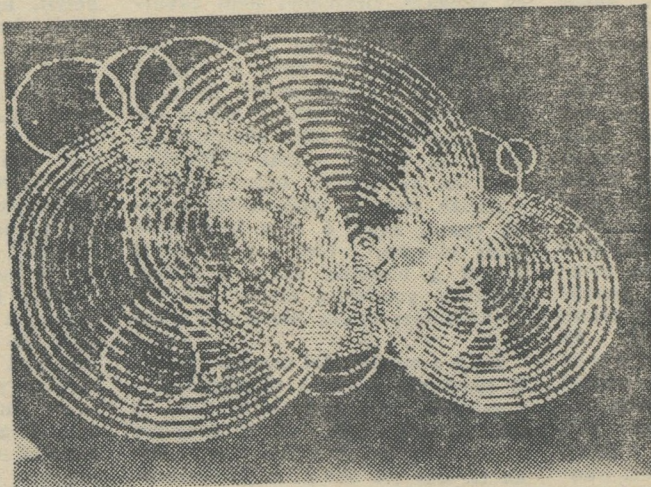

A képzőművészeti vetélkedőről

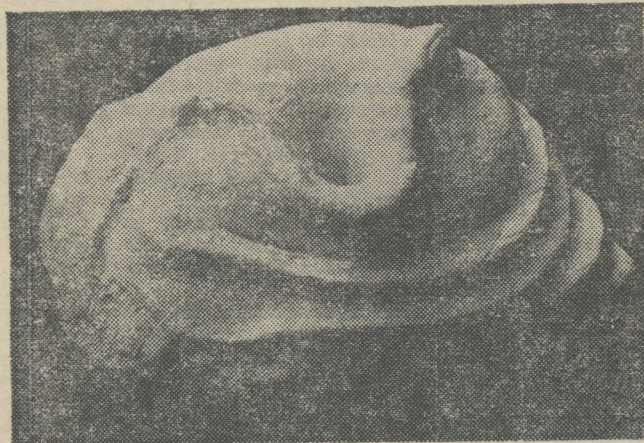
A Középiskolások XIX. Művészeti Vetélkedőjének képzőművészeti pályázata huszonhat szerző küldte be több mint ötven alkotását. Figyelembe véve, hogy a szerzők — a lendvaiakat kivéve — tartományunk nagyobb helyiségeinek egy-egy oktatási intézményét képviselik, se a jelentkezők számával, se a munkák minőségével nem lehetünk megelégedve. Sajnálattal állapítottuk meg, hogy alig öt szobor, illetve térplasztika érkezett a szervezők címére, ugyanakkor továbbra is túlteng az iskolai program jellegét és mozgásterét tükröző rajz, valamint linómetszet. Festményből is csak kettő szerepel a szemlén. Úgy tűnik a kollázs és a fotó teljesen ismeretlen fogalom a fiatalok körében. Hogy csupán a tanterv nem vesz róluk tudomást, vagy ez a hiányosság más okokkal is magyarázható, nem tudni.

Az összbemérés valahogy azt sugallja: a tanárok, a képzőművészeti szakos nevelők szervező munkája, és lelkesedése, nem kielégítő, illetve, sokkal többet tehetnének tanulóik, tantárgyuk érdekében, s nem utolsósorban önmaguk megbecsüléséért, a középiskolások szintű képzőművészeti produkció elismeréséért.

Néhány szót a díjazotokról. Az elsődíjas HARANGOZÓ Éva szabadkai tanuló minikomputeren készült és színes fotóra reprodukált formatanulmányai valóban kiemelkednek a mezőnyből: nyelvezetük érett, kiművelt. Újításnak számít már az is, hogy egy rop-

Harangozó Éva: komputergrafika, Szabadka

Kalmár Csilla: szobor, Zenta

Mező Margit: üdvözlőlapterv, Szabadka

pant időszerű és ismeretlenségénél fogva izgalmas, a jövőt tekintve perspektivikus mediumhoz nyújt, ami ugyanakkor önálló eszkozválasztásra utal, hiszen ez a korszerű elektronikai eszköz még nem szerepel iskoláink tantervének törvényes segédeszközeként.

Második díjat kapott MEZO Margit, az újvidéki Bogdan Šuput formatervező iskola tanulója, aki Matuska Zsuzsannával egyetemben szintén egy, a vetélkedőn újnak számító iparművészeti műfajjal, levelezőlaptervvel jelentkezett. Munkáinak kapcsán e tényen kívül a zsüri értékelté sorozattervének formailag gazdag és színhasználatában is kiegyensúlyozott jegyeit.

A harmadikdíjas becsei TAMÁS Eleonóra kifejezett rajztehetségről tett tanúbizonyságot. Ceruzarajzainak elsősorban kézzel készített technikája érdemel figyelmet. Kifejezőmódja igen közel áll a modern képregény formanyelvéhez.

Bármennyire is véletlen, mindenképpen szerencsés körülmény, hogy a díjakat egymástól különböző képzőművészeti műfajok, illetve kifejezőeszközök kapták.

Szeretnénk, ha jövőre valamennyi középiskolánk diákjai pályáznának, s hogy a szervező munka, az előkészítő tevékenység megközelítené az irodalmi vetélkedő tapasztalt minőségét. Ehhez már most a képzőművészeti szakos pedagógusok teljes támogatását kérjük, hiszen az irányadó impulzusok elsősorban tőlük várhatók.

Szombathy Bálint

Megszállott-

A hosszú, nyomasztó álmától még mámoros és megkínzott. Négy óra ötvenhárom. Mindig ilyen sokat alszik egyfolytában. De, ha a Teremtő legalább könnyű álmot adott volna neki! Legalább azt!

Gyermekkorában kezdte azt hinni, hogy bűnös, és ma már egészen biztos benne. Nagyon nagy bűne van. Kezdetben nagyanyja olvasott fel a Bibliából, később már maga is. Tudta, hogy Isten csak a rosszakat bünteti, a bűnösöket, a Szodoma és Gomorra erkölcstelenjeihez hasonlóakat. Fejében sokszor megfordult az élet előtti élet gondolata, mert ha már van élet utáni, élet előtti is lennie kell. Ez egyszerűen így logikus, mert ő már bűnösnek született, tehát evilági élete előtt vétkezett. Bűnében sohasem kételkedett. Tisztában volt vele, hogy van, mégpedig nagy, mert Isten csak nagy bűnöket büntet ilyen súlyosan. Ez az ő sorsa. A bűnhődés.

Mutatóujját szokásból végighúzta orra alatt. Most is, mint mindig, kitapintható a sebész három öltése, amellyel nyúlóját összevarrta. Jobb lábát erősen húzva a vízpadig sántikált. A kancsóból teletöltött egy már használt poharat, és nagyokat nyelt. Olyan nagyokat, mintha aránytalan, egyik felén az arca közepéig szélesedő szájjüregében nemcsak az enyhén „dohos” vizet, hanem az egész bűnös világot akarná eltüntetni. A „bűnös világot, amelyről minden elvászor álmodott. Ő hányszor, de hányszor imádkozott, kérte a Mindenhatót, mentse meg ezektől a rémálmoktól, de mindegyre. Nagyanyja azt mondta: Istent hüen kell szolgálni, és akkor feloldoz a bűnök alól. Ezt akkor értette meg, amikor elvitték abba az otthonba. Hűszéves volt akkor és félt. Félt a teremben nyugvó, nyomorék emberektől, a korcs végtagoktól, és attól a torz mosolytól, amellyel átvették a gőzölgő teásészét a kedvesnővértől. Szülei abban reménykedtek, hogy itt, az övéi között majd jól érzi magát, ahol majd nem taszítják ki az egészséges világ undorító sajnálkozásával. Remegő lelke mélyén érezte, hogy ő nem tartozik a sok bűnös közé. Szinte már látta a vért, megfoghatóvá váltak előtte a bűnök. És amikor az egyik vétkes mély, majdnem állati hangján rábődült, ő rövidebb lábát félesen húzva menekült előle. A félelem könnyei végigfolytak torz arcán, és összevarrt szája szélén érezni kezdte az enyhén sós ízt. Az a szoba, amely menedéket nyújtott neki saját félelme elől, az egyik nővér hálószobája volt. Ma már csak a kínos rendre, és a falon függő ke-

resztre emlékszik vissza. Félhomály volt. És akkor találkoztak. Az Úr és szolgálja. Beszéddel nem zavarták meg az ünnepélyes csendet. De ő, urának minden ki nem mondott szavát megértette. Ezek a néma szavak lágy balsamként hatottak egy bűnös beteg lelkére. Ekkor bizonyosodott meg földi elhivatottságáról, és kezdte magát felkészíteni Isten akaratának teljesítésére.

Habár ettől a találkozótól kezdve tudta, hogy ő már hasznos a földi világon, hiszen apostolként harcol a bűnösök ellen, a vétkes emberek gondolata mégis bűnhődésként tért vissza hozzá nap mint nap.

Ettől a gondolattól megborzongott. E rémképet elhárító mozdulat heveségétől megtántorodott és a szekrénynek esett. Fejét mégsem vágta a szekrényajtóba, mert hogy az el sem ért addig. A kis emberkét eltorzító hatalmas púp felfogta a fej és a szekrény közötti távolságot. Bűnösök! Bűnösök egész serege önti el álmában az utcákat, az egész várost, és talán a világot is. Aránytalan, foghíjas szájjukkal torzán mosolyognak, rövidlátó szemükkel hunyorognak, és annyian vannak, hogy testükből kidomborodó púpok, csonka végtagok összeverődnek. És mindez az ő munkájának eredménytelensége.

Zsebkendőjével megtisztogatta a kés pengéjét. Nemcsak a tiszta munkát szereti, hanem annak tiszta végrehajtását is.

Visel, zöld átmeneti kabátját vette föl. Az ajtót nem zárta be. Őt úgysem lopja meg senki. Tőle nincs mit ellopni. Őt már születésekor megfosztották mindentől. Őt óra hat perc. Legalább negyed óra van szüksége a sarki buszmegállóig.

Mélyen oldalra hajolva sántít. Lefelé halad az utcán.

Pontosan ötkor hagyta el az irodát. Még csak beugrik a sarki zöldségeshez egy kiló paradicsomért. Majd csinál egy erősen cukrozott mártást a tegnapi maradt hús mellé. A zöldséges mosolyogva köszöntötte az asszonyt, hiszen Klárka a rendszeres vevői közé tartozik. Mint mindig, most is megkérdezte, hogy van. Hát jól van! Él, édegl. Ezek az emberek, hogy milyen kedvesek, figyelmesek! Ma is az egyik fiatal kolléganője a haját dicsérte, amely sötét, sűrű és úgy fénylik, mintha olajban mosná, és pancszkodott, hogy az övét a fcd-rász a tartóssal „leégette”, pedig a régi vendégei közé tartozik. Hát igaz, ami igaz, csúnyán kikészítette szegény asszonykát. Ő vigasztalni próbálta, miközben végigsimított

saját egészséges hajkoronáján. A zöldségesnél kissé hosszán elbeszélgetett, úgy, hogy szednie kell a lábát, hogy még elérje az öt harmincas buszt.

Jaj, az a buszlepcső olyan magas, de hát mit tehet, ha egyszer ő ilyen alacsony! Nem is alacsony, hanem tulajdonképpen pöttyömke. De az emberek olyan kedvesek! Most is egy fiatalember előzékenyen felsegítette, egy másik pedig helyet kínálta. Hát nem aranyosak!? Csak mondjon valaki rosszszót a mai ifjúságról!

Kissé féloldalt ült, hogy ne zavarja az ülés támlájába beleütköző púp. Jól érzi magát. Szeret sok ember közt lenni. Az operába sem kizárólag azért jár, mert kedveli a zenét, hanem mert emberek közt van. Reggeltől estig dolgozik, esténként színházba, moziba jár, hétvégeken és szabadsága idején pedig az utazási iroda szervezésével utazgat. Többször volt már a tengeren, látta az Eiffel-tornyot, és Barcelonában még egy bikaviadalt is végignézett. Emberekkel volt ilyenkor, akiket szeret, egyszerűen azért, mert ő mindenkit szeret, szereti az életet és az is őt, habár nem egészen úgy, mint a többi embert.

Az otthon magányát lehetőleg kerül. Szerinte a magány betegé teszi az embert, súlyos, kigyógyíthatatlan betegé. Ha már lelke nem tört el akkor csontjaival együtt, amikor négyéves korában leesett a létráról, akkor most már a magány sem fogja megtörni. Hatalmas életerejét talán annak köszönheti, hogy ő nem olyan, mint a többi ember. Ő púpos, négyéves kora óta púpos. Fantasztikus mohósággal habzsol mindent, amit az élet csonka testének ad. Az irodában fecseg, olykor énekel, mindenhol ott van, minden érdekli, akin tud, segít, akit tud, megvigasztal, és leginkább mindenkit megnevettet. Az újévi irodai bálakon pedig neki van a legtöbb táncosa, mert ő sohasem fáradt. Most a legutóbbi alkalommal is az egész estét végigtáncolta. Kollégái nem irtóznak púpos testétől, nem sajnálkoznak rajta, mert rajta nincs mit sajnálni. Ő él. Él és boldog, mert boldoggá tette saját torz életét, azzal, hogy legyőzte az egészséges emberek leereszkedő sajnálását.

Kényelmesen elhelyezkedett a kemény buszülésen. Így, ha féloldalt ül, a nap belesüt a szemébe, de ez nem zavarja. Ez is szerves része az életnek, amelyben boldognak kell lenni akkor is, ha az ember szemébe süt a nap.

Látta, hogy a sarokban ott ül az a torzképű, zöldkabátos ember, akit néhányszor észrevett már ezen a

ság

vonalon, de ő átnézett rajta. Tekintetét inkább azon az aranyos szőkecségen pihenteti, aki az anyukája ülésében gögicsél.

A Tuba térnél a tömeg leszállt. Kevés ember utazik a végállomásig. A buszban csak néhány diák maradt, és a sarokban továbbra is ott ült a zöldkabátos nyomorék.

A lakók névjegyzékén még akkor elolvasta a nő nevét, amikor először követte hazáig. Fehér Klára.

Két héttel ezelőtt egészen véletlenül vette észre a püpos asszonyt az öt harmincas buszon. Harmadszor követi azóta. A nő maga él. Erről mindhárom alkalommal meggyőződött. És egyébként is kevés lenne a valószínűsége egy társ létezésének. Fehér Klára túl van már az ötvenen, szülei nem élnek, a házaseletet pedig nem a magukfajta püpos embereknek találták ki.

A lépcsőházat félhomály és erős paprikaszag önti el. Csend van. Nemsokára hat óra. Az emberek vacsoráznak.

Finoman lenyomta a kilincset. Az ajtó kinyílt.

A lakásban hangosan szól a zene. A nő háttal áll neki. A konyhában foglalatoskodik. Tárka házi ruhája megfeszül a testét eltorzító púp felett.

Még csak berántja a mártást. Fehér Klára meggyújtotta az egyik gáزرózsát, és fűrgén kavargatni kezdte a rántást. A kés hideg pengéjét még érezte a nyakán.

Áll a nő megbecstelenített teste előtt. Először a nyakát vágta el, majd pedig a holttestet összekaszabolta. Főleg a nyomorék testrészét. Kezdetétől fogva így esinálja. Mint ha ezek a már halott emberek, legalábbis a torz testükben rejtenék bűnüket. Ennek a nőnek csak púpja volt. Talán a bűne is kisebb, mint az övé. Nyúlszájára és rövidebb lábára gondolt. De bűnös volt. Hiszen szemmel látható, hogy Isten megbüntette, márpedig Isten csak a vétkeket bünteti. Most egyvel kevesebb van belőlük. Itt fekszik előtte apostoli hivatásának egyik újabb eredménye.

Zsebkendőjével elégedetten törölgeti a kés pengéjét, mert nemcsak a tiszta munkát szereti, hanem annak tiszta végrehajtását is. Jól ismert érzés cikázik egész testén, mint mindig, amikor egy újabb bűnöstől szabadítja meg a világot. Ez szinte kielégülés számára.

A konyhát lassan betölti a leégett mártás kellemetlen szaga.

Szőnyi Stefánia,
Vladimir Provéi Középiskola,
Eecse

Rekkenés

A nyár már annyira nyáladzott, hogy belenyúlhattam a napba. Aztán belémrogyant a nyár a homlokom mögött ragyogott, és a tébolyban, az édes

[tébolyban...
üvöltő előemberek és Isten,
egybecsodó éjszákák és nappalok,
felhőmpölygő földnyelvek
és kővé meredt tenger,
és tejszagú pólyák a

[kandalló-szemekben,
és feketét okádó ravatalok...
végül én és a világ,
és végiglibegtem a horizonton,
mint egy délibáb.

Falu

A házak szikrázó
tejfehérjére egykor
húst zuhogott az ég.

Matuska Zsuzsanna,
Üdvözlőlap, Újvidék

Azóta, a felkelő nap szögverésében a tejszövet alól felvérzik a falu. A határban mágneses utakra zuhogó angyalok ördögöt akasztanak. A földgöröngy-némaságban zörögnek a falakon az árnyak, s torra indul a kéregarcú gyásznép. Ebben az arcban vagy a másznép fogafehérjében rogyan egyé a falu. Az elektromos éjben akasztott társukat siratják az angyalok. Feketének évadján egy távoli érces zakatolás füstszögei csörömpölnek a falu tejfehér szemhéján.

Infekció

Egyszer valaki végigszántotta az eget, s a véres csíkokon át emberek zuhogtak a földre.

A delező nap számárköhögésében lépteik alatt csörömpölve lyukátt a világ ős porcelánja.

Fenn, a beforradt sebekből már elállt a zápor, s a minden határán túl, kötélen vezeklő angyalokat fűdögált a szél.

Kísértés

Didergő pincék a fáradt ólakat melegen bellhegő kutyák láza csirkeganaj szálkásan éles tükör: miben örökre elvesztettél valamit minek eltűnt, de torokgyíknál metszőbb mélyében ma is ott

[lapulsz.

Tóth Gábor,
Svetozar Marković
Pedagógiai Akadémia,
Újvidék

Kocakacaj

Politikai színház? — töprenghetünk a Sertésvágta című előadás láttán és az új szerb vígjátékirodalom „kontextusában” gondolkodva, melynek jellemzői — a modern, európai metafizikai tragikomédiákkal szemben — a határozott, merész politikai kritika és szatirikus társadalomrajz. A színdarab szerzője ellentmondásosan nyilatkozott erről a problémáról a színpadon:

„Nem létezik politikai színház. A kizárólag politikai színház nem más, mint fa.s robot. Az ilyesmit mellőzni kell. Én gondolkodni tudó nézőt várok el, aki önállóan viszonyul a dolgokhoz, s nem olyat, akinek bármit bele lehet verni a fejébe (...) De mindenestre, nekem minden színház politikus, mert azt mondják, a politika minden...”

Nagyon óvatosnak kell lennünk a politikailag angazsált művészet és irodalom a kotásainak befogadásakor. Mert amíg az író kétségbe von, bírál, tagad egy ideológiát, meglehet, hogy közben egy másikat erőszakol ránk, amelynek helyessége, igaza éppoly relativ. Erről a problémáról olvashatunk egy esszét Velimir Višković tollából a NIN március 3-ai számában. Az esszéíró szembeállítja Križea és Kundera látszólag kontradiktórikus vallomását.

Križea szerint az írónak, ha becsületesen akarja végezni mesterségét, disszidens magatartást kell tanúsítania az állammal, intézményeivel, a nemzettel és autoritásaival szemben. Kundera „ezzel ellentétben” azt vallja, hogy a „disszidens irodalom” propagandához vezet, mert az egyoldalú igazság szolgáltatásban áll, az egyik ideológiát felcseréli egy másikra, amely nem más, mint megváltoztatott előjeli (parolájú) szoc. realizmus.

A két állásfoglalás kiegészíti egymást, ugyanannak a problémának kétféle megközelítése. A megtévesztő az, hogy a „disszidens” szót különböző értelemben használják. Križeánál a disszidens irodalom fogalma minden definitív igazság kétségbevonását, megvitátását jelenti. Kundera ugyanezt a kifejezést szűkebb értelemben használta, nemcsak a reális politikai hatalommal való szembenállást értette. Valójában mindketten elvetik a művészetek és az irodalom tendenciózusságát. Azt hirdetik, hogy az író „disszidens” módon közelítsen a valósághoz, kérdőjelezzon meg mindent, a valóság politikai aspektusait is. (Ha kizárólag politikai témákkal foglalkozna, az irodalom eszközzé válna.) De mindezt művészen tegye, az esztétikai megkomponáltság, a forma legyen az elsődleges. Tehát módosítunk a kérdésünkön: vajon a disszidens magatartás kunderai vagy križeai értelemben van jelen a fent emített színházi előadásban?

Popović a farce műfajmegjelölést adta színművének.

A farce a commedia dell'arte-val és más vásári mulatságokkal együtt középkori népi nevetéskultúra része volt. Ennek a kultúrának óriási hatóköre és jelentősége volt. A karnevál (e kultúra magja) nem osztotta fel a résztvevőket előadókra és közönségre. Össznépi jellegű volt, a plebejus szellem érvényesült benne: az egyházi és állami normákat átmenetileg fel függesztette, felborult a hierarchikus rend. Mentos volt mindenféle vallási dogmától, misztikumtól és áhitattól, sőt parodizálta azokat. Egészséges kacaj, vidámság, csúfolódás jellemezte a plebejus kultúrát, amely mindent és mindenkit célba vett, természetesen a résztvevőket is. Egybemosta az élet és a művészet határait. A szóban forgó előadás is annyiban volt politikai jellegű, amennyire műfaji előképe, a középkori vásári komédia is parodizálta a hivatalos egyházi világgépet és irodalmat.

Miért választotta ezt a műfajt Aleksandar Popović?

Először is a nép — az „alacsonyabb rétegek” — nyelven szólhat meg, az ő gondjukat, bajukat mondhatja el, szókimondóan közérthető módon. A farce-ban nincs rend, helyet kap benne az improvizáció is. Az események nem kapcsolódnak szorosan egymáshoz, nem következnek egymásból, nincs kauzális kapcsolat köztük. Nem konstruált, mint a későbbi, „feinótt” polgári dráma. Nem egy lezárt, lekerékített művészi, alkotás, hanem nyitott és képiékeny. Nem különül el a közönségtől, hanem kommunikál vele, közvetlen. Időszerű dolgokkal foglalkozik, politikai érzékenység jellemzi. Az író e műfaj által hangszóyosabbá teite, hogy a történet „itt és most” játszódik, nem pedig valamikor, valahol, valakikkel. Benne a dolgoknak nem kell egymásból következniük, tehát szerteágazó társadalmi problémákat érinthet.

Az „előadás” már az előadás előtt megkezdődött: a nézők bevonulásakor vonósnegyes játszott a színpadon. Mentalitásukra vall, hogy rá se hederítettünk a komoly zenére. Az elsőtetédés előtti morajlás hangzavarában kellett a művészeknek muzsikálniuk. A darab első mozzanata a szerzők bemutatkozása, vagyis a „most eljártunk nektek valamit” szituáció megteremtése volt. A három egyenrangú szereplő mellett részt vett két balett-táncosnő és egy harmonikás.

A mű jelentésrétegeinek feltárásához a jelmezeket, a díszlet és a kellékeket tekinteném kiindulópontnak.

TODOR fehér dzekzubbonyán egy hanyagul odacserített vállrojt van, gombok helyett ötágú vörös csillagok díszelnek rajta. Gyik kesztyűje kék, a másik piros, és „hatalmas”, fekete, kisuvikszolt csizmát visel. Az egyik jelenetben rohamsisakkal és karddal jelenik meg. Ő a lovas, aki elvesztette a lovát.

ODOR, a fivére tarkabarka melényt visel, és felkunkorodó orru bocskort. Neki nem jutott ló, ő a lovász, később őt „üli meg”, és vágta vele Todor.

MILEVA öltözete izléstelen: mély kivágású blúzán és harisnyáján az amerikai zászló színei és csillagjai keverednek másokéival. Áttetsző szoknyájának rajtja pedig nemzeti szalag.

A DÍSZLET: A színpad előterében egy sivar, közönséges szobabelső: vaságy és egy előke.ösködő, de már kopott biedermeier asztal székekkel. A háttérben, a magaslapon egy házastársi ágy van, amelybe majd mindhárman belefeksznek. Fönn a magasban különböző nagyságú fehér gömbök és karikába fűzött paplácsák függenek. Ezeket, amelyek rövid időre, Mileva ábrándozásakor ereszkedtek le, és egymásbaütődve finoman kongtak, sokszínű fény világította meg, ami dicsfényként hatott. Ilyenkor csengő-bongó halk zene szólt szokatként zengett, s megelevenedett a vaságyon fekvő Jol'y (Zsoli) nevű bohóceruhás. Gyönyörű, kecses táncát Mileva esetlenül utánozta. A kétszintű szintér, a „fent” és a „lent” jelen volt a középkori előadásokban is. Az Éden, a másvilág az abszolút szépet és jót, a harmóniát, az ideálisat, a pozitív állapotot szimbolizálja, amely után az ember örökké vágyódik. A Föld, az evilág, a realitás, a viszonylagos és változó állapot, ahol az ember az Édent szeretné valóra váltani. Mileva a két szint határvonalán áll, a „felső szint” vonzza magához, ő ábrándozik róla, de Todor és Odor, az „alsó szinthez” tartozók gátolják a két szint találkozását, ők a változatlanág hívei. Todor különben mindig váratlanul jelenik meg a semmiből, sehol sincs, de mindenhol ott van, a előző kettőnek még a gondolatát is tudja. Orwell „Nagy testvérehez” hasonlítható.

(Aleksandar Popović: Sertésvágta című vígjátéka a szabadkai Népszínház Szerb Társulatának előadásában)

A KELLEKEK: egy befáslizott, véres fejű, sebesült bábu, katonatáskák, pokrócok, és sok szakadozott lábbeli — mindezt Todor hozta be magával.

Ezek után talán sejthető a mű alapszituációja és szimbólumrendszere: Todor a hatalom, Odor a kisember, Mileva pedig az értelmiségi megtestesítője, aki partizán- és műnépdalokkal szórakoztatja két társát.

A szereposztás találó: Todort, a trefás-gyengéd dik-tátort egy hatalmas, már pocakosodó, szigorúságot parancsoló, mély hangú ősz színész (Danilo Colić) játssza. Odor (Djordje Rusic) az előző molkásáig ér, mitugrász, eleven alak. Megvan benne a nép igazságszeretete, tettrekészsége, de ugyanakkor megalázkodó, meghunyászkodó is. Mileva (Ruzica Sokić) kitűnő, magabiztos alakításában a kacérkodó, ravasz, kompromisszumokra hajló, a hatalmat kiszolgáló, és ugyanezért néha önmagát vádló érthetőségét képviseli.

A három hős konfliktusából egyre jobban kibontakozik előttünk a mű jelentésrendszere. A szerelmi háromszög konfliktusai társadalmi konfliktusokba tünnek át. A hatalom embere körüludvarolja és lefizeti Milevát, az értelmiségit, hogy ártatlan, gondatlan tevékenységet folytasson. Odort, a kisembert meglovagolja, de vágta helyett csak kocogni tudnak. Mileva és Odor összeesküvést szőnek, ám az elpusztított hatalom újra feléled. Most a kisember mellé áll, Milevára pedig pszichikai nyomást gyakorol. Mire az rendbe jönne, már várja az újabb pénzköteg.

Az előadás görbetükröt tartott elénk, a paródián keresztül bemutatta társadalmunk nyavalyáit, a hierarchikus szerkezetéből adódó visszaságokat, a különböző rétegekhez tartozó emberek magatartását, összeférhetlenségét, a félig európai, félig balkáni groteszk életformát. Sőt, ezen túl felvillantotta a nem létezőt, az ál-munkban megjelenő „szébb világot”, amely felé haladni nem tudunk. A darabban rengeteg aktuális hangzott el (pl. a társadalmunk óriási adóssága, Lepa Brena mint sátár, „Éljenek a felszakképzett és szakképzett munkások!” feliratú transzparens stb.) A nézőket megnevetette még a vásárló komédiázásra jellemző kötetlen, familiáris beszéd, a káromkodások, trágárságok, fogadkozások, esküdözések, az élet durva, anyagi-tesztj vonatkozásai, mint az evés-ivás, emésztés, nemi élet. Míg mi nevetünk, Mileva (aki az értelmiségi rétegre utalt), katonaszabonyban énekel, vagy Odorral és Todorral karöltve kólozott (zárójelentetek).

A szereplők a következőképpen zárták le, hagyták nyitva az előadást: „Vége a játéknak, amit kihagytunk, gondoljátok hozzá, amit pedig eltűloztunk, feledjétek el.” Ilyen jövő felé való nyitottság jellemezte a középkori mulatságokat is. Utolsó fintorként pedig, az előadás elején elhangzott és megbukott komoly zene ellenpárjaként — a nézőtér elhagyása közben — népies műdal harsogott a hangszórókból.

A feltett kérdésre tehát egyértelmű választ adhatunk: Aleksandar Popović színdarabjának poliszemantikussága, nyíltsága, különböző értelmezéseket enged meg, ironiája megkérdőjelezi a „nagy igazságokat”, de nem támaszkodik egy másik ideológiára, nem erőszakol ránk semmilyen általa igazságosnak tartott valóságot.

Végre merész próbálkozás született a szabadkai Népszínházban. Darab és rendező, szerepek és színészek, díszlet- és jelmeztervező rég várt és ritkán bekövetkező egymásratalálását láthattuk.

Radics Melinda,
Svetozar Marković
Középiskola, IV. oszt.

Őszöljön Zentán!

(Avagy, részlet egy 2300-ban kiadott prospektusból)

Zenta a XX. században

Zenta a XX. század második felében indult erőteljes fejlődésnek. Sajnos, ez sok történelmi emlék pusztulását „eredményezte”. Alig három év alatt betemették a városháza előtt húzóódó lövészárkokat, amelyeket még Savoyai katonái ástak 1697-ben. Néhány utcában sárfürdőt nyitottak a lövészárkok helyén az ide látogatók és a bennszülöttek nagy örömeire. Ezek a fürdők még ma is állnak. A sár minősége bennük ősszel a legjobb. A leghíresebb zentai sárfürdő a Karadorde utca. Még manapság is nagy turistaforgalmat bonyolít le. 1983-ban olyan döntést hoztak az építkezési vállalatok, hogy a sárfürdőt soha nem szabad aszfalttal borítani. Ekkor néhány rosszmájú ember megírta a Nyakiglap, Csupasár és Málészáj (az, aki ezt túri) című tanulságos történetet. Ez nagy sarat kevert a városban, de szerencsére a helyzetet nem sokat változtatott. Éppen csak a Tisza-parton pusztították el a sárfürdőt. Helyére mindenféle haszontalan padokat meg szemétkosarakat raktak, és kőnevezték sétánynak.

Zenta a fizika területén is jelentős eredményeket ért el. Itt bizonyították be azt a törvényt, hogy: Minden sárba mártott cipő súlya annnyival nő, amennyi a cipőre ragadt sár súlya.

Ismertetőnkökből az 1900-as évek zentai mozija sem maradhat ki, hiszen világszerte elismert dolog volt áldásos hatása. Gondolkodásra nevelte a mozirajongókat. A filmeket (?) felére rövidítve vetítették, szotyolával és tökmaggal tállalták. Ha ez így sem tetszett valakinek, bútorüzletet nyitottak a mozi helyén. (Ez jól bevált gyakorlat volt abban az időben.)

A nyolcvanas évek közepén nagy napok virradtak városunkra. Valakinek eszébe jutott a sportcsarnok építése. Megindult hát a sportcsarnokért akció. A lelkes sportrajongók ma már ott tartanak a gyűjtéssel, hogy kifejezhetik a tervrajz első részletét.

1985 márciusában katasztrófa történt Zentán. Kifirtették a hatvanas években felállított szemétkosarak egyikét. Környéke felismerhetetlenné vált, és jelentős pszichológiai károkat okozott. A lakosság nagy stresszét élt át. Ekkor vált ismertté Zenta. No, nem a katasztrófa miatt, hanem azért, mert március 8-án ingyenes utazást szerveztek házaspárok részére a telecskai kukoricásokba. A népszerűség növekedéséhez hozzásegített az MTV városunk számára sugárzott műsora is, melynek címe: Hogyan szabaduljunk meg a feleséginktől? volt. A butikokban azóta pokrócokat, öngyújtót, illetve gyufát nagy választékban lehet vásárolni, és Vajdaság összes lábónálló kukoricatábláját is feltérképezték lakálpatriótáink az érdeklődő férfiek számára.

Ekkortájt született az a döntés, hogy a vasúti közlekedést behozzák a központba. A városháza előtt szándékozták lefektetni a síneket. Aztán változott a terv, mert félt volt, hogy valaki a városházát bakterháznak nézi.

Kaszás Angéla, III.
Október 8. Iskolaközpont,
Zenta